

DANGAL FİLMİNİN FEMİNİST TERAPİ YAKLAŞIMINA GÖRE İNCELENMESİ THE INVESTIGATION OF "DANGAL" MOVIE IN TERMS OF THE FEMINIST THERAPY

Deniz Tuğçe URFA*

Osman URFA**

Öz

Bu makalede Amir Khan'ın yönetmenliğini yaptığı Dangal filminin feminist terapi yaklaşımının bazı temel kavramları açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. Filmde feminist terapinin temel kavramları açısından, kadın erkek eşitliği, toplumsal cinsiyet rolleri, sınıf farklılıkları, kültürel yapılar ve bunun getirdiği sonuçlar ile kadınların güçlendirilmesi üzerinde durulmuştur. Feminist terapinin temel kavramları olan bu kavramlar filmdeki sahne, diyalog ve senaryo açısından düşünüldüğünde hem destekleyici hem de eleştirel yönden incelenmesi uygun görülmüştür. Filmde özellikle feminist terapiye özgü kadın erkek eşitliği ve toplumsal cinsiyet rolleri yoğun bir şekilde işlenmektedir. Film boyunca karakterlerin bu eşitsizliğe karşı göstermiş olduğu tepki ise filmin en önemli özelliklerindedir. Dangal filminin feminist terapinin özellikle üzerinde durduğu kadın-erkek eşitliği, kadının güçlendirilmesi gibi konularda yapılacak olan araştırmalarda ve uygulamalarda eğitsel bir materyal olarak kullanılabilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Feminist Terapi, Film İnceleme, Dangal.

Abstract

The aim of this study is to examine Dangal movie according to feminist therapy. In this context, content analysis, one of the qualitative research methods, was used. The movie is focused on the equality of women and men, gender roles, class differences, cultural structures and the empowerment of women. It has been found appropriate to examine the movie in a supportive and critical way according to feminist therapy concepts. In particular, equality of women and men, gender roles has been intensively mentioned in the movie. One of the most important features of the movie is the reaction of the characters against inequality and gender roles. Dangal movie can be used as an educational material in applied studies which equality of women and men, gender roles, class differences and the empowerment of women.

Keywords: Feminist Therapy, Movie Analysis, Dangal.

1. Giriş

Feminist terapi 1960'larda kadın hareketleriyle birlikte ortaya çıkmıştır. Bu zamanlarda kadınlar içinde buldukları sınırlılıklardan kurtulmak için çalışmalar yapmış, farklı guruplarla bir araya gelmiş ve birbirlerini desteklemişlerdir (Corey, 2005).

Feminist terapi ataerkil toplumun yüklediği anlam ve yarattığı etkinin kadının kendisini güçsüz hissetmesine sebep olduğu ve bunun da kadın erkek eşitliğini bozduğunu söyler. Toplumlarda ataerkil sisteme bağlı olarak kadın ve erkek arasında eşitsizlik söz konusudur. Kadın ev işi yapar, çocuk bakar, basit işlerde çalışır ve kendi bedenine uygun sporlar yapar; benzer şekilde erkek evin reisidir, çalışır, para kazanır ve kendisine uygun sporlar yapar. İşte bu algı var oldukça toplumsal eşitlik sağlanamaz ve bireyler birbirlerine rol biçmeye devam ederler. Kadınlarda açığa çıkan problemlerin sebebi bu şekilde var olan ve varlığını sürdüren toplumsal baskılardır. Bu nedenle feminist terapi bireysel değil politiktir (Corey, 2005). Yani toplumu ve toplumun değişmesini hedef alır. Buna göre kadınlar güçlerini fark etmeli ve bunu diğer kadınlara da aktarmalı böylece toplumsal algı değişmeli ve kadınlar güçlenmelidir.

Son zamanlarda feminist terapi erkekleri de içine alarak daha geniş bir kitleye hitap etmeye başlamış ve terapilerde erkek danışan ve terapistlere de yer vermeye devam etmiştir. Amacı erkeğin içinde bulunduğu geleneksel rollerini ve kurallarının tabularını yıkmak, başarı ve problem çözme ihtiyacını karşılamaktır (Enns, 2002).

* Yüksek lisans öğrencisi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, deniztuğceyilmaz@gmail.com

** Marmara Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yönetim Bilimleri Doktora Öğrencisi, osmanurfa@marun.edu.tr

Dangal filmi yönetmenliğini Nitesh Tiwari'nin yaptığı, yapımcılığını Aamir Khan ve Kiran Rao'nun üstlendiği ve başrollerinde yine Aamir Khan, Saakshi Tanwar, Fatima Sana Shaikh, Sanya Malhatro, Zaira Wasim, Suhani Bhatnagar, Aparshakti Khurana'nın rol aldığı film Aamir Khan'ın diğer filmlerinden de alışık olunduğu üzere toplumsal mesaj içerikli bir filmidir. Film 2016 Hindistan yapımı olup 2017 yılında vizyona girmiştir. Film sadece Türkiye'de 181.842 kişi izlemiş ve böylece büyük bir başarı elde etmiştir. Dangal, 161 dakika süren bir biyografi ve spor filmidir.

Dangal filminde eski bir güreşçi olan Mahavir Singh Phogat'ın ülkesine altın madalya kazandırabilmek için kızlarını güreşi yapmaya çalışması ve bunun için yaşadığı mücadele anlatılıyor. Mahavir daha önce güreşçi olmasına rağmen dönemin maddi şartlarından dolayı güreşi bırakıp çalışmak zorunda kalmış ve ülkesine altın madalya kazandıramamıştır. Bunun verdiği üzüntüyle hep bir erkek çocuğu olsun ve o da güreşçi olsun ister. Fakat art arda olan dört çocuğu da kız olmuştur ve böylece Mahavir artık umudunu yitirmiştir. Günlerden bir gün komşularından biri oğullarının, Mahavir'in kızları olan Geeta ve Babita tarafından dövüldüğü için Mahavir'e şikâyete gelirler. Mahavir bu durum karşısında anlamıştır ki kızlar da çok iyi güreşçiler olabilir. O günden itibaren kızlarına her gün güreş eğitimi vermiş ve hayatlarını buna göre düzenlemiştir. Köylüler bu durumu uygun bulmamış, haklarında konuşmuş, güreşin kızlara uygun bir spor olmadığını söylemiş, erkeklerle güreşmelerinin günah olduğundan bahsetmişlerdir. Fakat Mahavir her şeye rağmen kızlarına eğitim vermeye ve onları müsabakalara götürmeye devam etmiştir. Kızlar ilk başlarda bu durumu kabullenmekte zorlanmış ve istememiş fakat düşüncelerine gittikleri bir arkadaşlarının mutsuzluğu ve söyledikleri karşısında yapmaları gerekenin güreşe devam etmek olduğuna inanmışlar. İlk olarak Geeta ülke birincisi olmuş ve ülke spor akademisine girmeye hak kazanmıştır. Burada aldığı eğitim babasından öğrendiklerinden farklı ve teknik bir eğitimidir ve Geeta artık babasından öğrendiklerini beğenmemeye başlamıştır. Olimpiyatlara katıldığında üst üste 3 kez yenilmiş ve artık hata yaptığını anlamaya başlamıştır. Antrenörünün ona öğrettiği tekniklerin kendi doğasına uygun olmadığını ve ona güvenmediğini fark etmesiyle birlikte babasıyla yeniden çalışmaya başlamıştır ve olimpiyatlarda ülkesine altın madalya kazandırmış, daha sonra ise aynı başarıyı Babita göstermiştir. Filmde Hindistan'ın toplumsal gerçeklikleri, kız çocuklarına yüklenen anlam ve görevler ile aslında olması gerekenler ve buradaki ebeveyn desteği oldukça güzel işlenmiştir. Filmin konusu gerçek yaşam hikâyesinden alınmış ve sinemaya aktarılmıştır.

Filmin Hindistan yapımı olması ve Hint toplumunu yansıtmasını göz önünde bulundurursak oradaki bu yapımın filme yansıdığını görebiliriz. Kadının toplumda belli bir yeri olmasına karşın yaptığı işler onun görevi olarak görülmemekte ve herhangi bir değer ifade etmemektedir (Ertürk, 1994). Filmde kadın erkek arasındaki eşitsizlik, yapılan sporların bile kadın işi erkek işi olarak ayrı görülmesi ve toplumun farklı durumlara olan tepkileri açıkça işlenmiştir. Bu tepkilere rağmen kadının güçlendirilmesi ve hedefine ulaşabilmesi toplumsal bir mesaj olarak feminist terapiyi desteklemekte, bunun bir erkek oyuncu tarafından gerçekleştirilmesi feminist terapisteki erkek terapist etkisine dikkat çekmektedir.

Filmde Amir Khan'ın aslında kızlarına ulaşmaları için koyduğu hedefin kendi gençlik hedefi olması feminist terapinin kişileri olduğu gibi kabul etme ilkesi açısından eleştirebilir. Bununla birlikte yine evde babanın sözünün geçerli olması annenin etkisinin az olması toplumsal cinsiyet rollerindeki farklılıkların ve erkek üstünlüğünün bir göstergesi olarak filmde aktarılmıştır ve bu durum filmin vermek istediği mesaja bakılacak olursa çelişkili bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Feminist terapi kadın ve erkek arasındaki güç dengesini sağlamaya, toplumun kadına ve erkeğe yüklediği görevleri her ikisinin de yapabileceğini göstermeye çalışan bir kuramdır.

Filmde Mahavir'in kadın erkek eşitliğini savunan söylemleri ve Geeta ile Babita'nın arkadaşlarının kadınlara yüklenen anlamla ilgili yaptığı konuşma oldukça dikkat çekici bir şekilde feminist terapiyi desteklemektedir.

Filmi genel olarak değerlendirdiğimizde feminist terapinin temel kavramlarıyla uyumlu bir mesaj vermeye çalıştığını fakat yukarıda örnekendirilen duruma bakıldığında kendi kültüründen ve toplumun etkisiyle ters yönde içeriklere de sahip olduğunu, bunun da feminist terapinin de söylediği gibi "birey kültürden ayrı düşünülemez" varsayımından hareketle olağan bir sonuç olduğunu söyleyebiliriz.

Bu tarz toplum tarafından beğenilen ve izlenen filmlerde toplumsal mesajların olması ve bireyleri güçlendirmeye yönelik örneklerin yer alması gençlere örnek olması ve toplumlara değişimi önermesi açısından önemlidir.

2. Yöntem

Dangal filminin feminist terapinin temel kavramlarına göre incelenmesinde nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. Filmde yaşanan olaylar, olayların yaşandığı durum ve filmde geçen konuşmalar içerik analizi ile incelenmiştir. İçerik analizinin kullanılma nedeni, içerik analizinin birbirine benzeyen verileri, belirli kavramlar ve temalar etrafında birleştirerek, bunların anlaşılır bir şekilde düzenlenmesini sağlayan bir yöntem olmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Araştırmanın geçerliği ve güvenilirliğini sağlamak için, film araştırmacılar tarafından farklı zamanlarda beşer kez izlenmiş ve her izleme feminist terapinin temel kavramlarına göre değerlendirilmiştir. Daha sonra elde edilen veriler araştırmacılar tarafından karşılaştırılarak, feminist terapinin temel kavramlarına göre sınıflandırılmıştır. Sınıflandırma işlemi sonucunda oluşan veri grupları bulgular bölümünde yer almaktadır.

3. Feminist Terapi'nin Temel Kavramlarına Göre Dangal Filminin Değerlendirilmesi

Dangal filmi, Feminist terapinin temel kavramları olan toplumsal cinsiyet rolleri, kadın-erkek eşitliği, kültür analizi, güç analizi gibi kavramlarla ve erkeklere bakış açısı ve feminist terapinin temel ilkelerine göre değerlendirilmiştir.

3.1 Toplumsal Cinsiyet Roller

Cinsiyet rolleri, kültürün ortaya çıkardığı kadın ve erkeğin davranışlarıyla ilgili tutum ve inançlardır. Kadına düşen görevler ve erkeğe düşen görevler nelerdir, kadın işi erkek işi kavramları neleri kapsar, nasıl davranmalılar, ne giymeliler, ne konuşmamalılar gibi geçmişten gelen ve hala devam etmekte olan yargıların tamamı cinsiyet rollerini oluşturur. Toplum tarafından bireylerin onlardan beklendiği gibi davranması beklenir (Kızıldağ ve Voltan-Acar, 2009). Filmlere baktığımız zaman kadın rollerinin genellikle yemek yapan, hizmet eden, eşinin söylediklerine itaat eden; erkek rollerinin ise çalışan, hizmet bekleyen, otorite olan kişiler üzerinde hayat bulması buna örnek olarak gösterilebilir. Tüm bu durumlar kültürün dolayısıyla da toplumun bir yansımasıdır. Feminist terapi bu rolleri dengelemek ve cinsiyetlerin üzerine yapışan bu algıları değiştirmek gerektiğine inanır (Brown, 1994). Bu yaklaşıma göre herkes her işi yapabilir ve her davranışta bulunabilir. Bunun erkek ya da kadın olmakla bir ilgisi yoktur. Toplum bu şekilde algıladığı için böyle olması gerektiği düşünülmektedir, gerçek olan insan olmaktır.

Mahavir güreşçi evlat yetiştirme hayalini gerçekleştirebilmek için erkek çocuk ister. Fakat dört çocuğu da kız olmuştur. Anne bu durumdan dolayı "Sana erkek çocuk veremedim", der ve bu durumdan dolayı kendisi suçlamaktadır. Mahavir ise eşine "Beni yanlış anlama Geeta ve Babita da benim için çok değerli fakat hayalimi ancak bir erkek gerçekleştirebilir" (13'.15") diyerek toplumsal cinsiyet rollerine ortaya koymaktadır. Burada cinsiyetlere toplum tarafından yüklenen anlam açıkça karşımıza çıkmaktadır. Güreş erkek sporudur ve erkekler güreşebilir düşüncesi açıkça ortadadır.

Mahavir dördüncü çocuğu da kız olarak doğduğu zaman kendisi ve doğmasını beklediği erkek çocuk için sakladığı bütün madalyaları ve fotoğrafları kaldırarak hayalinden vazgeçmiştir. (14'.46"). Aslında bir erkek çocuğa yüklenen anlam ve ondan beklentiler apaçık ortadadır ve kız çocuk hayalleri gerçekleştirmek için yetersiz görülmektedir. Burada sahnenin devamında anne ve kızların yemek işlerini yaptıkları babanın ise yemek yemek için sofraya oturduğu görülmektedir. Bu da yine kadına yüklenen ev işi yapar, hizmet eder şeklinde anlam ve yüklemelerin açık bir şekilde karşımıza çıktığı sahnelerdendir.

Köylülerin, "kızların ait olduğu yer mutfaktır, güreş sahası değil. Mahavir iyice çıldırdı, hayır utanmaz oldu, kızlarına şort giydirip erkeklerle dövüştürüyor, böyle bir şey görülmüş mü?" şeklindeki konuşmaları; anneye "keşke bir erkek çocuk doğursaydın kızlara yazık değil mi" şeklindeki eleştirileri ve kızların arkadaşlarının kızlarla dalga geçerek "güreşmeye başladığınızdan beri erkek gibi yürümeye başladınız" şeklindeki söylemleri filmde dikkat çekmektedir (34'.20"). Yine 25'.40" da Mahavir kızlarını güreş için müsabakaya götürdüğünde "Bu kadarı fazla Mahavir, güreş sahasında kızlar ha, bana bu yaştan sonra günah mı işleteceksin?" ifadesi yer almaktadır. Bu söylemlere baktığımızda erkek ve kadına yüklenen görev, sorumluluk ve davranışları açıkça görebiliriz. Erkek gibi yürümek, kadının yerinin mutfak olarak görülmesi, kızları güçsüz ve aciz görerek onlara yazık olduğunun düşünülmesi gibi inanışlar toplumsal cinsiyet rollerinden kaynaklanmaktadır ve feminist terapi bunu reddetmektedir.

Başka bir sahnede anne güreşin erkekler için olduğunu düşünmekte ve bugüne kadar hiç güreş yapan kız görmediğini, böyle bir durumda köylülerin ne diyeceğini sorar. Mahavir ise kızlarının erkeklerden geri kalmadığını vurgulamaktadır (19'.23"). Bu sahne ve cümledeki vurgu yine güreş erkekler için düşüncesinin toplumsal cinsiyet rollerinden ve inanışlardan kaynaklandığını gösterir. Mahavir kızların erkeklerden geri kalmadığını söyleyerek bu algıyı yıkmaya çalışmakta ve kadın ve erkeği eşitlemeye yönelik konuşmaktadır. Filmdeki bu söylemlerin yanında yine bu sahnede kadının kocasını yıkamak üzere su çıkartması, yemek hazırlaması ve sofrayı kurması kadına yüklenmiş olan görev ve sorumlulukların bir göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Geeta, Babita ve Omkar (kuzenleri) arkadaşlarının düğününe giderler. Mahavir bunu duyup düğünü basar ve Omkar'a tokat atar. Kızlar babalarına çok kızar ve üzülürler. Bu konu üzerine evlenen arkadaşlarıyla konuşurlarken babalarının ne kadar zalim olduğundan bahsederler. O sırada arkadaşları "Keşke Tanrı bana öyle bir baba verseydi, sizin babanız sizi düşünüyor. Onun dışında biz bu dünyaya kız olarak geldiğimizde yemek ve temizlik yapmayı öğreniyoruz. Her türlü ev işini yapıyoruz ve 14 yaşına geldiğimizde bizi evlendiriyorlar. Hiç görmediğimiz bir kişiye verip çocuk yapmamızı bekliyorlar. Sizin babanız sizi çocuk gibi görüyor, tüm dünyaya karşı çıkıyor, başkalarının söylediklerini sineye çekiyor. Neden? İkinizin bir geleceği olsun diye...." (43'.29") devam etmektedir. Bu konuşmanın ardından Geeta ve Babita güreşe dört elle sarılıp idmanlara doludizgin devam ediyorlar.

Kızlar arasında geçen bu konuşma toplumun tüm gerçeklerini tüm şeffaflığıyla ortaya çıkarıyor. Hindistan'da kızlardan beklenen görevler onların bir çocuk olduğunu bile unutturuyor. Mahavir filmde daha çok otoriter bir baba olarak var olsa da çocuklarının iyi bir yerlere gelmesi için elinden geleni yapıyor ve onları toplum baskısına rağmen destekliyor.

Mahavir ve Geeta ulusal şampiyona için konuşurlar, Mahavir Geeta'ya altın madalya kazanırsa unutulmayacağını, bunu milyonlarca kızla birlikte yapacağını, erkeklerden aşağı görülen kızlar için bunun bir zafer olacağını, ev işlerini yapmaya zorlanan, çocuk yetiştirmek için evlendirilen kızlar için bu karşılaşmanın önemli olduğunu ve oraya çıktığında aslında kızları aşağı gören bütün insanlarla güreşeceğini söylemiştir (136'.50"). Bu konuşma filmin en vurucu sahnelerinden birisidir. Kadınların üzerindeki yüklemeleri ve baskıyı anlatmaya ve toplumsal bir mesaj vermeye yönelik olan bu sahnede kadının gücünü keşfetmesi ve bunu tüm kadınlar için ortaya çıkarması vurgulanmaktadır. Bu da aslında aynı zamanda feminist terapistteki güçlendirme ve sosyal eylem kavramlarıyla da ilişkilidir.

3.2 Kadın Erkek Eşitliği

Feminist terapiye göre kadın ve erkek ataerkil toplumlarda eşit değildir, rolleri arasında sosyal bir sonuç olarak farklılıklar vardır (Enns, 2002). Aslında kadın ve erkek arasında doğuştan getirilen farklılıklar dışında herhangi bir fark yoktur. Üzerlerine yüklenen anlam ve sorumluluklar kültürün bir getirisi ve bu durumlar ortadan kaldırıldığında ortaya insan çıkar. Özellikle ataerkil toplumlarda erkek daha ön planda ve daha baskındır. Genellikle erkeğin söylediği geçerlidir, kadın bunu uygulamakla yetinmelidir (Aktaş, 2013). İşte feminist terapi burada her iki cinsiyete de eşit söz hakkı verilmesi gerektiğini ve dengeli bir ilişkiyi önerir.

Filmin bir sahnesinde köylülerden birisi Mahavir'e Tanrı bana bir erkek evlat bahsetti diyerek ona tatlı ikram eder ve Mahavir'in arkasından alaycı bir şekilde gülerler (15'.44"). Bu sahne kadın ve erkek arasındaki eşitsizliğin, erkek çocuğa verilen değer ve kız çocuğunun küçümsenmesinin bir göstergesi olarak filmde karşımıza çıkar. Bireyler güçlerini çocuklarının cinsiyetlerinden almaktadır ve bunu da diğer bireylere yansıtmaktadır.

Mahavir, eşinin "Bütün köyün alay konusu olduk, kızlarımızla kim evlenecek?" sorusuna "Kızlarımızı öyle bir yetenekli hale getireceğim ki erkekler onları seçmeyecek onlar erkekleri seçecek." (34'.56") şeklinde cevap vermektedir. Aslında, Mahavir burada kadın erkek eşitliğini dengelemeye yönelik bir söylemde bulunmuş Hindistan'da genellikle kadınların bir erkek tarafından seçilip aileler tarafından evlendirildiğinin vurgusu yapılmıştır. Tabi ki feminist terapinin bakış açısına göre doğru olan bir tarafın diğer tarafı seçmesi değil eşit bir yaklaşımla ortak bir karar alınmasıdır.

Mahavir, "başından beri ülkem için altın madalya kazanacak bir oğlana kavuşacağım diye yanıp tutuştum. İster erkek kazanmış, ister kız kazanmış ne fark eder, önemli olan kazanmak değil mi?" (18'.50")

demıştır. Bu sözüyle Mahavir erkek ve kadın eşitliğini sağlamaya ve farkındalık yaratmaya çalışmıştır. Aslında istediği şey altın madalya kazanmaktır, bunu bir erkek yapabileceği gibi bir kadın da yapabilir.

Geeta müsabakalara katılacaktır ve Omkar Mahavir'e Geeta'nın erkeklerle güreşemeyeceğini söyler. Fakat Mahavir Geeta'nın onu da yendiğini söyleyerek ona olan güvenini ifade etmektedir (48'.27"). Gerçek bir müsabakada bir kızın bir erkekle güreşmesi toplum tarafından garip karşılanmaktadır. Çünkü toplumsal bakış açısına göre erkek güçlü, kadın güçsüzdür. Filmde bu algı değiştirilmeye çalışılmaktadır ve kızlar desteklenmektedir.

Mahavir müsabaka için girişte Geeta'nın ismini söylediğinde onu önce kabul etmezler ve "eğer bir gün açlık şampiyonası olursa ona gelsin" diyerek dalga geçerler. Kızın oğlanlarla güreşmesinin onur zedeleyici olduğunu söylerler. Mahavir geri dönecekken son anda vazgeçip kabul ederler çünkü ilk defa bir kız erkeklerle güreşecektir ve bu da onların çok fazla bilet satmasını sağlayacaktır. Durum böyle olsa da kimse Geeta'nın başarılı olacağına inanmaz, hatta oradan sağ çıkamayacağını bile söylerler. Fakat Geeta en güçlü rakibi seçer ve sonunda yenemese de çok iyi performans gösterir ve özel ödül kazanır. Geeta ve Babita o günden sonra katıldıkları her müsabakadan galibiyetle dönerler ve böylece toplumun onlara olan bakış açısı git gide değişmektedir. (49'.00"). Bu sahnede kadınların toplum tarafından güçsüz görülmesi ve toplumsal yargılar açıkça görülmektedir. Buna rağmen Geeta'nın hem ilk müsabakada gösterdiği iyi performans hem de daha sonrasında Babita'yla beraber kazandıkları müsabakalar herkesin bakış açısını değiştirmiş ve filmin amacına uygun şekilde kızların gücünü açıkça ortaya koymuştur.

Mahavir güreş federasyonuna kızlar için ödenek istemeye gittiğinde başkan kızlar için uygun bütçe olmadığını gelen bütçenin ancak erkek sporcular için yeterli olduğunu alaycı bir şekilde dile getirmiştir (61'.22"). Bu konuşmadan hareketle toplumda kızların erkeklerin ne kadar gerisinde görüldüğünü açıkça görmek mümkündür.

3.3 Kültür Analizi

Feminist terapi, bireylerin kültürden bağımsız olarak düşünülmemeyeceğini yaşanan sorunların kültürle ilişkili olduğunu savunur. Bu nedenle feminist terapistler danışanın kültürünü bilmeli ve ona hakim olmalıdır. Böylece durumu değerlendirmesi, anlaması ve anlamlandırması daha kolay olacak, danışana da bu yönde destek olabilecektir (Sharf, 2012).

Feminist terapinin de söylediği gibi birey kültürden ayrı düşünülemez. Dolayısıyla filmde verilmeye çalışılan mesaj her ne kadar kadınların özgürleşmesi, güçlenmesi, kadın erkek eşitliği olsa da filmdeki unsurlara baktığımızda yemeği kadının yapması ve servis etmesi, erkek için kuyudan suyu kadının çıkarması, çocuk bakmak gibi işlerin kadına atfedilmesi kültürden kopulmadığının bir göstergesidir.

3.4 Güç Analizi

Güç analizi bireyin gücüne ulaşmasındaki engelleri fark etmesi ve ulaştığında neler yapabileceğini anlaması için yapılır (Corey, 2005). Kişinin sahip olduğu 4 temel güç; somatik güç, içsel güç, kişilerarası güç, varoluşsal güçtür. Birey, başkasının üzerinde yarattığı etkinin farkında olma ve yaşamını anlamlı bulma gücüne sahiptir ve bu güçlerine ulaştığında yapabileceklerini fark etmeli ve bunun kendisini nasıl engellediğini görmelidir (Brown, 2010; akt. Sharf, 2012).

Geeta ve Babita komşularının oğullarını dövmüş ve komşular da onları şikayete gelmişlerdir. Mahavir o an anlar ki kızlar güreşçi olmak için doğmuştur (16'.25"). Geeta ve Babita'nın gücü fark edildikçe yapabilecekleri de farklılaşmış ve Mahavir'in kızlarına bakış açısı değişmiştir.

Geeta ve Babita başarılı oldukça güreşe daha çok sarılmış, kendilerine daha çok inanmışlardır. Toplum tarafından da fark edilmek, desteklenmek onları mutlu etmektedir. Bazı erkekler kızların gücünü gördükçe onlarla güreşmek istememişlerdir. (59'.30"). Bireylerin kendi güçlerinin farkına varmaları yapabilecekleriyle ilgili engelleri ortadan kaldırabilmeleri açısından önemlidir. Kişi kendi yapabildiklerini gördükçe yaşama dair bir hedef edinecek ve yaşamı daha anlamlı bulmaya başlayacaktır.

3.5 Erkeklerle bakış açısı

Feminist terapi son zamanlarda kadınlar kadar erkeklerle yönelik de çalışan bir yaklaşım içerisindedir. Erkeklerle yüklenen anlam ve sorumlulukların onları olumsuz etkilediği söylemekte ve bu sınırlandırıcı etkiyi azaltmaya yönelik çalışmaktadır (Enns, 2002). Ataerkil sistem kendi içerisinde erkekleri de baskılamaktadır ve feminist terapi erkeklerin de bu baskıyı fark ederek değiştirebilmelerini

hedeflemektedir (Brown, 1994). Bunun yanında terapistler arasında erkeklerin de olması alanı daha da güçlendirmekte ve eşitliği sağlama adına önemli bir durum olduğu düşünülmektedir.

Filmin başlangıç kısmına hakim olan “güreş erkek sporudur, yalnızca erkekler güreşir, kızlar aşçılık yapar” gibi düşünceler erkek üzerine yüklenen anlam ve sorumluluk açısından önemlidir. Aynı zamanda bir erkek olarak Mahavir’in “kızlarımız erkeklerden geri değil, onlar da yapabilir ve tüm kızlara örnek olabilir” düşüncesi ve özellikle filmin sonunda verdiği sosyal mesaj olarak “Sen yarın kızları aşağı gören herkesle savaşıyor, tüm kızlara umut olacaksın.” demesi bir erkeğin kadını güçlendirmesi açısından önemlidir.

3.6 Feminist Terapinin İlkeleri

Feminist terapinin temel ilkelerini şu şekilde sıralayabiliriz (Milliken, 2017):

- Feminist terapi psikolojik uyumu değil sosyal ve politik değişimi amaçlar.
- Kadınlar özerk olmalıdır.
- Bütün ilişkilerde kadın-erkek gücü eşittir.
- Problemlerin kaynağı sosyaldir.

Film feminist terapinin temel ilkeleri açısından ele alındığında Mahavir’in güreşçiye sporu bırakmak zorunda kalarak çalışmaya başlaması, Geeta ve Babita’nın güreşe başladıkları ilk zamanlarda karşılaştıkları eleştiriler ve engeller, genç kızların fikirleri alınmadan evlendirilmesi ve ev işi ile çocuk yapmaya zorlanması ortaya çıkan problemlerin sosyal olduğunu göstermektedir.

Mahavir’in filmde vermeye çalıştığı mesaja baktığımızda kadınlara yüklenen anlamın değişerek toplumsal bir değişimin hedeflenmesi feminist terapinin amaçlarına oldukça uygundur. Yine filmde güreşin herkes tarafından yapılabilecek ve desteklenmesi gereken bir spor olduğu vurgusu, kadın erkek gücünün eşitliği açısından önem taşımaktadır. Her ne kadar filmde Mahavir’in evin erkeği olarak daha fazla söz hakkına sahip olduğu görülse de kadınların özgürlüğü ve seçme şansı olduğunu söylemesi feminist terapiyi desteklemektedir.

4. Sonuç ve Öneriler

Bu araştırma kapsamında Dangal filmi, feminist terapinin temel kavramları olan toplumsal cinsiyet rolleri, kadın erkek eşitliği, güç ve kültür analizi ile ve erkeklere bakış açısı ve feminist terapinin temel ilkeleri açısından incelenmiştir. Filmde Hindistan’a ait ataerkil toplumun etkisi ve bunun yansımaları gözlenmektedir. Kadının ev hayatındaki yeri ve rolü, yemek yapması, sofrayı kurması, çocuk bakması vb. kültürün bir etkisi olarak yer almaktadır. Yine toplum tarafından erkek çocuğun önemine ve yapabileceklerine yapılan vurgu ile kız çocuklarının belli bir yaşa geldiklerinde evlendirilmeleri ve ev işine zorlanmaları toplumsal bir yansımadır.

Aamir Khan diğer filmlerinde olduğu gibi bu filmde de bu yapının yanlışlıklarını eleştirme ve insanlara doğruyu göstermeye yönelik bir karakter sergilemiştir. Toplumun yarattığı algı sebebiyle ilk başlarda güreşi ancak erkek çocuğun yapabileceğini düşünse de yaşadığı farkındalık ve kızların gücünü keşfetmesi onu bu algıyı değiştirmeye yönlendirmiş ve engelleri ortadan kaldırmıştır. Kızların güçlendirilmesine ve bu güçlü kızların diğer kızları da etkileyeceğine yönelik oluşturduğu algı tam da feminist terapi açısından desteklenen bir tutumdur. Bu yönüyle filmin verdiği sosyal mesaj, doğru anlaşıldığında feminist terapiyi destekler nitelikte sonuçlar oluşturması mümkündür.

Fimlerde erkek egemen bir bakışı olması, kadının gücünü göz ardı edip onu sadece nesne boyutunda ele alması sinema sektöründe var olan bir durum iken (Çağrı, 2014; Özdemir, 2009), bu filmde kadını güçlendirmek ve onun güçlü yönlerini keşfetmesini sağlamak toplumun ilerlemesi ve kadın erkek eşitliğini anlayabilmesi için olumlu bir yaklaşım olmuştur.

Filmin gerçek bir yaşam hikâyesinden alınması ve filmdeki karakterlerin gerçek başarıların temsili olması filmi daha gerçekçi kılmış ve olabilirliği açısından örnek teşkil etmektedir. Böyle filmler arttıkça ve toplumlar tarafından izlendikçe bu konularda farkındalıklar artacak ve kadın erkek eşitliği sağlanarak insanların kafasındaki algılar doğrularla yer değiştirecektir.

Dangal filmi, feminist terapinin ele aldığı toplumsal cinsiyet rolleri, kadın erkek eşitliği, güç analizi, kültür analizi gibi birçok kavramı içerisinde barındıran bir filmidir. Filmin tamamı bu konuda örnek bir yayın olmasının yanında içerisinde bu konulara örnek oluşturabilecek birçok farklı sahne vardır. Özellikle toplumsal cinsiyet rolleri ve kadın-erkek eşitliği konularında yapılacak çalışmalar için Dangal filmi eğitici

bir materyal olarak kullanılabilir. Bunun yanında filmin vermiş olduğu “kadınlar erkeklerin yaptığı her işi yapabilir” mesajı, toplumsal olarak üzerinde durulabilecek konulardandır. İnsan ilişkilerini ele alan çalışmalarda Dangal filminin tamamının veya çalışmanın amacına göre belirlenen sahnelerin kullanılması önerilmektedir. Bu çalışma kapsamında filmin geneli ve içerisinde yer alan sahneler hakkında feminist terapi yönelimli inceleme yapılmıştır. Yapılacak çalışmalarda bu önerilerden yararlanılabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aktaş, Gül (2013). Feminist Söylemler Bağlamında Kadın Kimliği: Erkek Egemen Bir Toplumda Kadın Olmak. *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, S. 30(1), s. 53-72.
- Brown, Loura S. (1994). *Subversive Dialogues: Theory in Feminist Therapy*. Basic Books.
- Çağrı, Ayşe (2014). *Feminist Film Teorisi Bağlamında 1980'ler Atıf Yılmaz Filmlerinde Ataerkilliğin Eleştirisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas, Türkiye.
- Corey, Gerald (2008). *Psikolojik Danışma ve Psikoterapi Kuram ve Uygulamaları*. Çev. Tuncay Ergene. Ankara: Mentis Yayıncılık.
- Enns, C. Zerbe (2002). *Feminist therapy*. Michel Hersen ve William Sledge (Eds.), *Encyclopedia of Psychotherapy* içinde (s. 801-808). New York: Academic Press.
- Ertürk, Yakın (1994). Kadın girişimcilerinden girişimcilikte örgütlü dayanışma yaklaşımı: Hindistan'dan bir örnek. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, S. 2, s. 61-66.
- Kızıldağ, Seval ve Voltan-Acar, Nilüfer (2009). Halide Edip Adıvar'ın "Vurun Kahpeye" Adlı Eserinin Feminist Terapi Açısından Değerlendirilmesi. *Kadın/Woman 2000*, S. 10(2), s. 27-44.
- Özdemir, B. Gülçin (2009). *Feminist Film Criticism Contribution to Feminist Film-Making*. Yayınlanmamış yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Sharf, Richard S. (2012). *Theories of Psychotherapy and Counseling: Concepts and Cases*. Cengage Learning.
- Milliken, Eveline (2017). *Feminist Theory and Social Work Practice*. Franjıs J. Turner (Ed.), *Social Work Treatment: Interlocking Theoretical Approaches* içinde (s. 191-208). New York: Free Press.
- Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.